

Az egyetemi könyvtárak fejlesztésének térigényei

Helyzetkép

Urbán László

Az alábbi tanulmány a Művelődési és Közoktatási Minisztérium megbízásából készült. A számban közölt illusztrációk Pomsár János és Hayde Tibor építészek rajzai.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium (MKM) által kijelölt 18 egyetemi könyvtár helyzetét ismertető szakvélemény a magyarországi felsőoktatásban érintett jelenlegi hallgatólétszám 46%-ára terjed ki. Teljes körű képet ad az összlétszám harmadát ellátó nyolc nagykönyvtárról és 13%-os mintát a további kétharmadot ellátók helyzetéről.

A helyzetelemzés szemléletességének érdekében először arra törekedtünk, hogy koordináta-rendszerben mutassuk ki az egyetemek méretei és a könyvtárak adottságai között feltételezett korrelációt. Arra gondoltunk, hogy az egyetemek egészét jellemző hallgatólétszám és a könyvtárakat jellemző épületméretek között többé-kevésbé szoros összefüggésnek kell lenni. E feltevés jogosságát erősíteni látszott néhány felületes benyomás és a külföldi szakirodalom áttekintése.

Feltételezzük azt is, hogy a két statisztikai ismérv közötti sztohasztikus kapcsolat alakulásában az egyes intézmények történelmi múltja és a bennük oktatott diszciplínák sokszínűsége, a gyűjtemények felhalmozódottsága, a gyűjtőköri törekvések kiterjedtsége egyes értékpárokat a trendvonalak fölé fog emelni, amivel szemben a létszámméretek abszolútszámainak növekvő képe, regresszív jelleget fog eredményezni.

A kialakult kép azonban minden várakozás tekintetében csalódásokat okozott.

A koordináta-rendszer független változója

A hallgatólétszám statisztikai ismérvként való regisztrálásában tartózkodnunk kell attól, hogy "naprakész" és/vagy prognosztizált adatokat gyűjtsünk össze az intézményigazgatók megkérdezése útján, de lényegében bizonylatok nélkül. Az erre vonatkozó korábbi tapasztalatok feltétlen óvatosságra intenek bennünket, és az e tárgyban

megrendezett debreceni konferencia (1994. XII. 13-14.) előkészítő anyaggyűjtésének dokumentumai ismételten megerősítettek bennünket abban a meggyőződésünkben, hogy az MKM hivatalos kiadványában, a *Statisztikai Tájékoztató*ban közölt adatok mellett (helyett) csak bizonylati értékű forrásokat szabad kiindulási alapnak választani.

Az ilymódon privilégizált forrásanyag tartalmi korlátai meggátoltak bennünket abban a szándékunkban, hogy pontosan követhessük az egyetemi könyvtárigazgatók kollégiumának 1980. évi távlati tervezési metodikáját. A kiadvány ugyanis nem közöl a hallgatókra vonatkozó adatokkal azonos részletezettségű táblázatok az oktató személyzetről. Ha azonban lennének is ilyen adatok, azokat csak fenntartásokkal lehetett volna beszámítanunk a pénzügyi szempontok miatt újabb fetiszizált "hallgató/oktató" viszonyszám nyomása alatt, amely az egyetemek vezetését az óraadó rendszer, a létszámujtatás irányába kényszeríti. Feltételezzük azonban, hogy a viszonyszám miatt illegalitásba kényszerült korreláció elég szoros lehet az egyes intézmények tekintetében, így nem veszélyeztetjük következtetésünk komolyságát, ha csupán a hallgatókra vonatkozó adatokra alapozunk.

Az 1980-as metodikából követendőnek fogadtuk el a nappali és az esti tagozatos hallgatók számának azonos súlyozású beszámítását. A levelezők számára vonatkozó 20%-os kvótát azonban – mintavételekre alapozott előkészítés nyomán – 50%-ra kellett módosítanunk. Az elmúlt másfél évtized lényeges változásokat hozott mind a lakóhelyi és demográfiai viszonyokban, mind pedig a felsőoktatási intézménystruktúra decentralizálódásának következtében.

A felsorolt premisszákból következően úgy ítéljük meg, hogy a debreceni konferencia előkészítő anyaggyűjtésének metodikáját választani (csak a nappali tagozatos hallgatók számához viszonyítani az adottságokat és a követelményeket) negatív diszkrimináció lenne azokkal az intézményekkel szemben, amelyekben az esti és levelező tagozatos hallgatók abszolútszáma ezres nagyságrendet mutat.

A felsorolt indokok alapján az egyes egyetemek (esetenként egyetemi karok) hallgatói létszámát a levelezők 50%-os mértékével redukált módon vettük abszcissa-értékeknek.

A koordináta-rendszer függőváltozója (m²)

A könyvtári rendeltetésű épület(rész)ek jellemzésére számításba vett nettó területadatok bizonylatainak az építés-tervezési dokumentációkat, mint építési okiratokat tekintettük. Ugyanakkor tudatában voltunk annak, hogy az egzaktnak látszó mértékegység mögött végletesen eltérő minőségi értékek húzódnak meg. Ezért legálább helyszíni szemlék keretében (azonos mértékűnek remélhető szubjektivitással) igyekeztünk minősíteni az objektumok épületszerkezetét és állagát. A fejlesztési prioritásokra vonatkozó javaslataink megfogalmazásakor igyekeztünk méltányosan kezelni olyan minőségi különbségeket, amilyenek egy körültekintően megfogalmazott országos szabványnak megfelelően méretezett új földem megengedhető teherbírásából (BKE)* és egy évszázadosnál öregebb faföldémre korlátozott berendezés adottságaiból (ÁOTE) fakadnak. Ilyen végletek között kellett szembenéznünk olyan szerkezeti repedések megítélésének felelősségével, amelyek alig másfél évtizedes múltú épületen jelentek meg (EFE).

Elvileg lehetséges lett volna, hogy az egyes ordináta-értékeket vagy becsléses alapon felvett, vagy statikai szakértők (alapozási, szerkezeti feltárásokat feltételező) vizsgálatainak eredményeként megállapított szorzótényezőkkel redukáljuk, de a becslések szakmailag kikezdehetők, a vizsgálatok pedig túlságosan költségesek és időigényesek lettek volna.

Kísérlet lineáris koordináta-rendszer alkalmazására

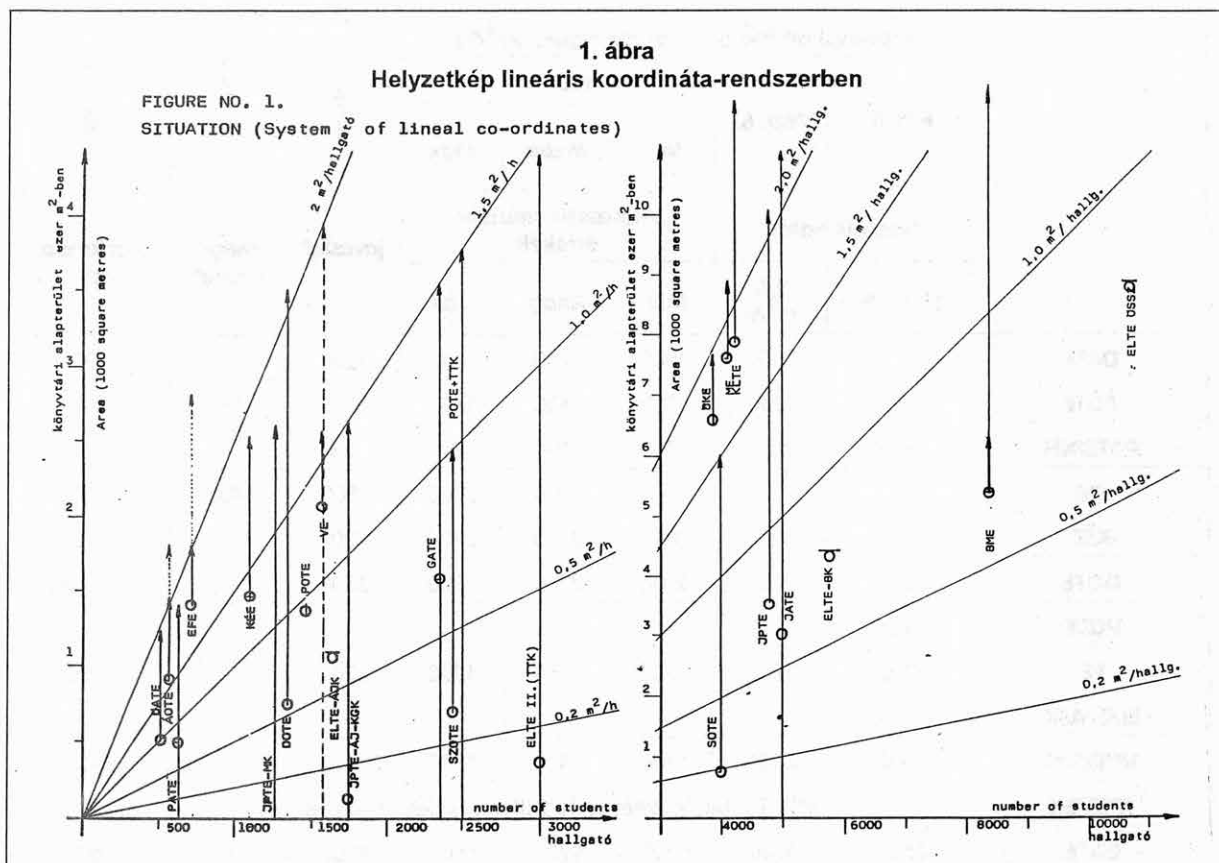
A sztohasztikus kapcsolatok elemzéseiben szokásos lineáris koordináta-rendszer alkalmazása először azzal okozott nehézséget, hogy az abszcissa tengelyt két különböző skálájú szakaszra kellett osztani, mert a kijelölt intézmények nagyságrendje 1:22 arányú szóródást mutatott (500, illetve 11 000 hallgatólétszám végletei között), de nem egyenletes eloszlásban. Másodszer azzal a jelenséggel kellett szembenézni, hogy az értékpárokat feltüntető pontok halmazának elosz-

* A rövidítések feloldása a cikk végén található.

University	Number of students total	-50% reduction of correspondence	Value of abszissas	Number of pay-students	Area	Qualification bőv. = pass. enlarge új = new investment
Intézmény	a hallgatók száma			ebből térítéses h.	m ²	fejlesztési mód
	összesen	-50% lev.	abszcs. érték			
DATE	551	23	528		780	bővíthető
ÁOTE	602	-	602		900	bővíthető
PATE/KH	634	-	634		580	új épület
EFE	842	111	731		1416	bővíthető
KÉE	1141	36	1105		1450	bővíthető
DOTE	1352	-	1352	280	750	bővíthető
POTE	1449	38	1411	262	1375	új épület
VE	1727	116	1611		2060	új épület
ELTE/ÁJK	1663	-	1663		1050	nem fejl.
JPTE/ÁJK	1957	207	1750		200	új épület
JPTE/BK	2064	97	1967		1300	nem fejl.
GATE	2727	364	2363		1585	új épület
SZOTE	2606	77	2529	418	700	—SZEKK
POTE+ TTK (PEKK)	2634	149	2485		-	új épület
ELTE/TTK	3269	222	3047		-	új épület
JPTE/BK/TTK	3249	111	3138		1300	TTK új épület
BKE	3976	42	3934	158	6726	bővíthető
SOTE	3994	-	3994	1043	733	új épület
ME	4363	264	4099	70	7600	bővíthető
KLTE	4689	454	4235		8200	új épület
JPTE (*)	5206	414	4792		3600	új épület
JATE	5695	493	5202		3000	új épület
ELTE/BK	5686	128	5558		4200	nem fejl.
(SZEKK)	8301	570	7731	418	-	új épület
BME	8851	513	8238	449	6300	nem fejl.
ELTE (*)	11063	380	10683		8790	nem fejl.
BEKK) TTK+BME	12120	735	11285		6300	új épület

* Kari és központi könyvtárak együtt

	Proposal on the basis of the figure (m ² /h)					Proposal	Survive	Be built
	NO. 5.	NO. 6.	NO. 7.					
			Min	Mean	Max			
	lineáris határ		regresszív mezőny értékek					
1,5 m ² /h	2,0 m ² /h	Min.	Átlag	Max.				
DATE	-	1050	1000	1200	1600	1200	780	400
ÁOTE	-	1200	1100	1300	1700	1300	900	400
PATE/KH	950	1250	1200	1400	1900	1300	-	1300
EFE	-	-	-	1600	2000	1800	1400	400
KÉE	-	2000	1800	2200	2900	2200	1450	750
DOTE	2000	2700	2100	2700	3500	3500	750	2750 térít.
POTE	— PEKK	-	-	-	-	-	-	-
VE	2400	3200	2500	3100	4200	3200	-	3200
ELTE/ÁJK	-	-	-	-	-	-	-	-
JPTE/ÁJK	2600	3000	2700	3400	4500	3400	-	3400
JPTE/BK	a JPTE/TTK kiköltöztetésével (PEKK) enyhíthető a helyzet							-
GATE	3500	4700	3200	4200	5800	4200	1600	2600
SZOTE	— SZEKK	-	-	-	-	-	-	-
POTE+ TTK (PEKK)	2250	5000	3500	4500	6200	6200	-	6200 térít.
ELTE/TTK	— BEKK	-	-	-	-	-	-	-
JPTE/BK/TTK	— PEKK	-	-	-	-	-	-	-
BKE	-	8000	-	7500	9000	8000	6700	1300
SOTE	6000	8000	5000	7500	9100	9000	700	8300 térít.
ME	-	8200	-	7700	9200	8800	7600	1200
KLTE	6300	8400	5200	7900	9500	9500	-	9500 2. NK!
JPTE (*)	— PEKK	-	-	-	-	-	-	-
JATE	— SZEKK	-	-	-	-	-	-	-
ELTE/BK	-	-	-	-	-	-	-	-
(SZEKK)	11500	15500	8200	11000	12000	11000	3000	9000
BME	— BEKK	-	-	-	-	-	-	-
ELTE (*)	— BEKK	-	-	-	-	-	-	-
(BEKK) TTK+BME	17000	22500	12000	17000	22000	22500	6300	16200
Bővítmenyek és új épületek területe összesen; Sum total of enlargements and new built (m ²)								66900

lása a legcsekélyebb reményt sem kínálja egy karakterisztikusnak ítélt korrelációs görbe függvényének számításaihoz. (1. ábra)

Logaritmikus skálájú koordináta-rendszer alkalmazása

A felmerült hátrányos tulajdonságok kiküszöbölése és szakvéleményünk szemléletességének fokozása érdekében az elemzéseket logaritmikus koordináta-rendszerben folytattuk. (2. ábra) Ezzel a lépéssel kettős előnyhöz jutottunk:

- ♦ az apróbb intézmények adatait széthúzótabban, a nagyobbakat tömörítettebben tudtuk összehasonlíthatóvá tenni,
- ♦ a viszonyszám-mezőket érzékeltető rendezővonalakat (m²/hallgató) a korábbi sugaras szerkezetükből lépcsőzetessé (parallelogram jellegűvé) transzformálhattuk.

Az új változatban történt ábrázolásmód az összefüggés hiányát még szemléletesebbé tette,

s eljutottunk arra a következtetésre, hogy az intézkedésre (döntésre) jogosultak végletesen eltérő módon ítélik meg a könyvtári szolgáltatások szerepét a felsőoktatásban. Vannak példaértékű beruházások (Miskolci Egyetem, Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem) és esetek, amelyekben tudatosan "átütemezték", vagy egyenesen kifejejtették a könyvtári funkcióit (Széchenyi István Főiskola?, illetve Pollack Mihály Műszaki Főiskola?). Vannak könyvtárak, amelyek apró lépésekkel haladni látszanak, de közben egyre messzebb szakadnak le az élen járóktól, sőt még a középmezőnytől is, nem beszélve az európai eszményektől.

A viszonyszámok szerinti kategóriák általános jellemzése

- ♦ 0,5 alatt a hallgatók leültetésére gyakorlatilag alig van hely, az állomány zárt és/vagy tömörraktárakban "található".

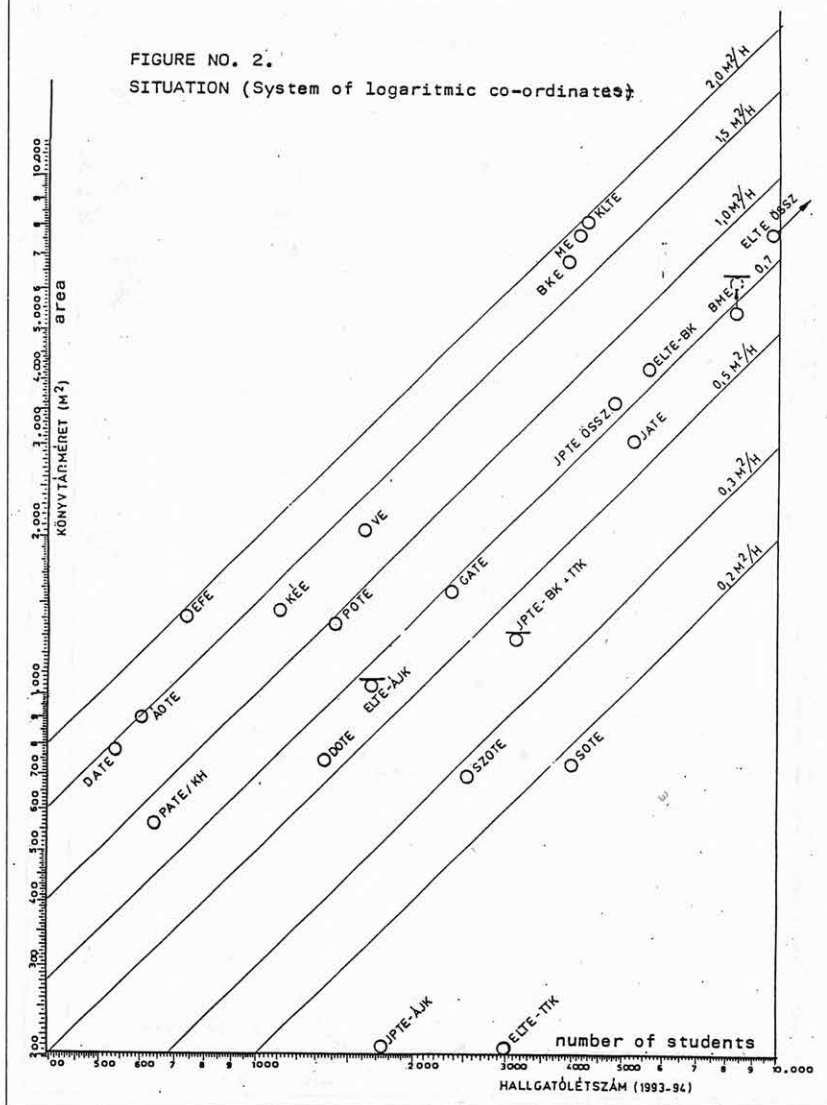
- ♦ 0,5-1,5 Középmezőny. Fogadókészség a hallgatók 3-7%-ára, mérsékelt terjedelmű szabadpolcos választék.
- ♦ 1,5-2,0 Viszonylag új létesítmények (a KLTE esetében csak a periodika-tár az), amelyek közül kettő (EFE, KLTE) a statikai teherbírás végső határáig érkezett, kettő (ME, BKE) rendelkezik néhány évi tartalékkal, de hosszabb távra elégtelen a befogadóképességük.

Diszciplinák és település-típusok szerinti tagolódás

A pusztán mennyiségi viszonyokat tükröző koordináta képnek további dimenziókban történő tagolása érdekében az egyes intézménycsoportokat jelekkel különböztetjük meg. Egyik esetben szakágazataik szerint (3. ábra), majd ezt követően az intézmények székhelyének minősége szerint.

A szakági bontás három jellegzetességet tár fel szemléletesen. Az agrárágazat összesített hallgatói létszáma kisebb ugyan, mint a BMÉ-é, de öt településre szétszórva, hat intézményre tagolódik. A kis létszámok ellenére nagy választékú gyűjtemények kialakítására törekvő könyvtáraik (EFE, ÁOTE) számára még a viszonylag jó méretűnek látszó épületek sem nyújtanak kényelmet. Az orvos-egészségügyi ágazat négy egysége közül egy (POTE) jelenti a kivételt az átlag körüli adottságaival. A másik három a sereghajtók sorát képezi. Velük kapcsolatban feltétlenül érdemesnek látszik az ún. térítéses képzés visszahatásait és etikai kérdéseit is felemlíteni. A hatás szemléltetésére nyilakkal érzékeltettük az egyes könyv-

2. ábra
Helyzetkép (logaritmusos koord.)

táraknak minőségileg alacsonyabb kategóriákba csúszását a fizetők arányának és abszolutszámának függvényében. Tarthatatlannak tűnik, hogy a legrosszabb feltételeket biztosító intézmények árulják magukat leginkább, és ezzel a többiek hitelét is rontják a világpiacon. Ennél csak az tarthatatlanabb, hogy pl. a SOTE évi 700 milliós nagyságrendű bevételéből még arra sem áldoznak, hogy legalább a térítéses képzés előtti állapotok szintjét megőrizzék. Az pedig érhető, hogy ha az évi 6000 dollárt fizető hallgatók nem adják át helyüket az olvasótermekben még a professzo-

(mérsékelt) jelentősége lehet egy-egy olyan körülménynek, mint pl. az ELTE ÁJK kari könyvtárának fizikai fejleszhetetlensége.

A másik ok, amely elbizonytalanított a Bizottság állásfoglalásainak érvényesítésében, az a körülmény, hogy a jelenlegi kormányzat kifejezetten ellentétesen ítéli meg a feladatokat, mint tette azt 1992-ben a Bizottságot bátorító kurzus.

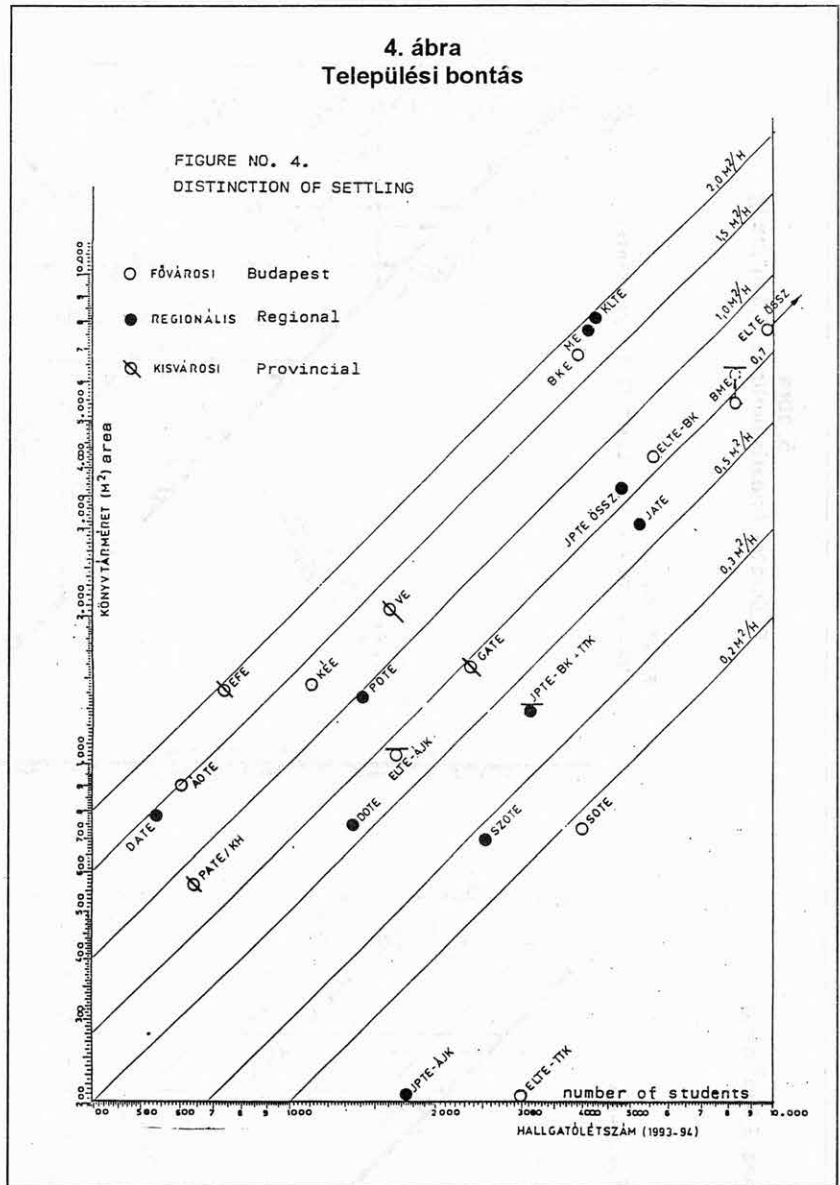
Prognózis-kerülő álláspontunk mentségére szól az a körülmény, hogy statikus modellekben számolva is 10 milliárdos nagyságrendre becsülhető a pusztá felzárkóztatási program, amely évtizednél rövidebb időtartam alatt aligha bonyolítható le, s ez az intervallum bőséges alkalmat kínálhat az intézmények közötti arányok korrekciójára is. S prioritások kedvezményezettjei tekintetében pedig nincs miért félni a túlméretezettség kockázatától.

Fejlesztési célkitűzések

A mérték

A német tényszámok és a francia fejlesztési célkitűzések ismeretében olyan hazai célok megfogalmazására törekedtünk, melyek mintegy negyed/harmad évszázados követési távolsággal jellemezhetőek (megfelelően a nemzetgazdaság fejlet(len)ségi fokozatának). Ennek szemléltetése a 7. ábra. Egyetlen lineáris regressziós függvénnyel úgy lenne kifejezhető a cél, hogy az a legkisebb könyvtárak 2,5 m²/hallgató mértékéről a legnagyobbak tekintetében 1,5 m²/hallgató szintre szállna le. Ez a túlságosan egyszerűsített

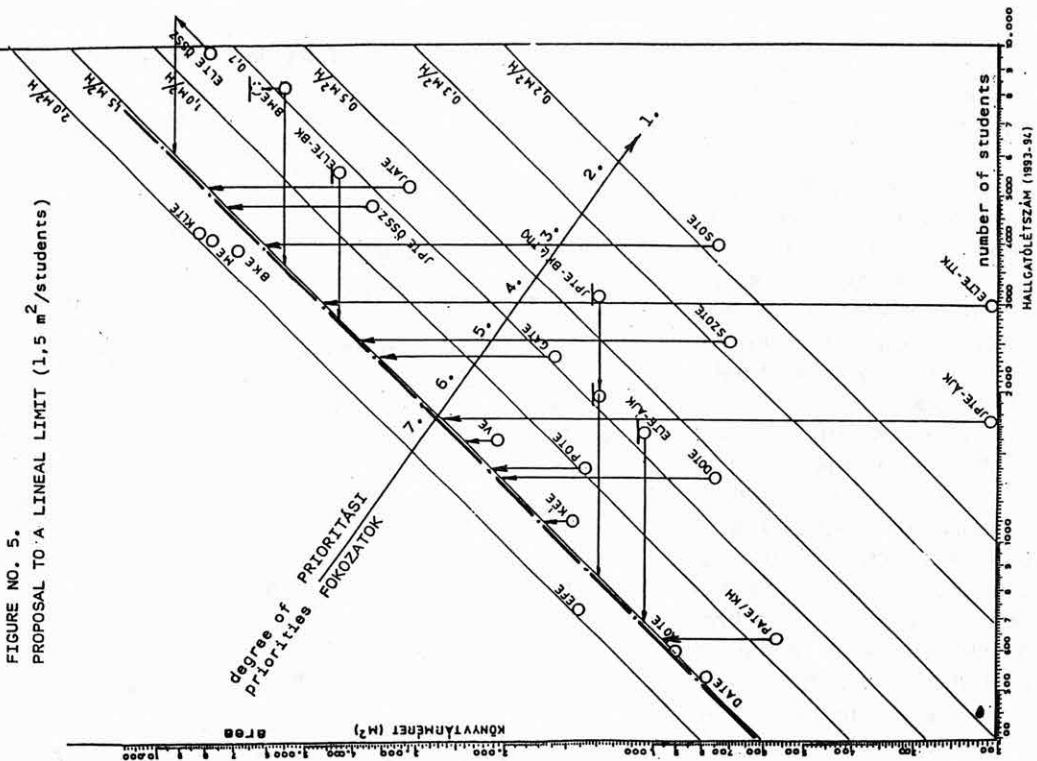
4. ábra
Települési bontás

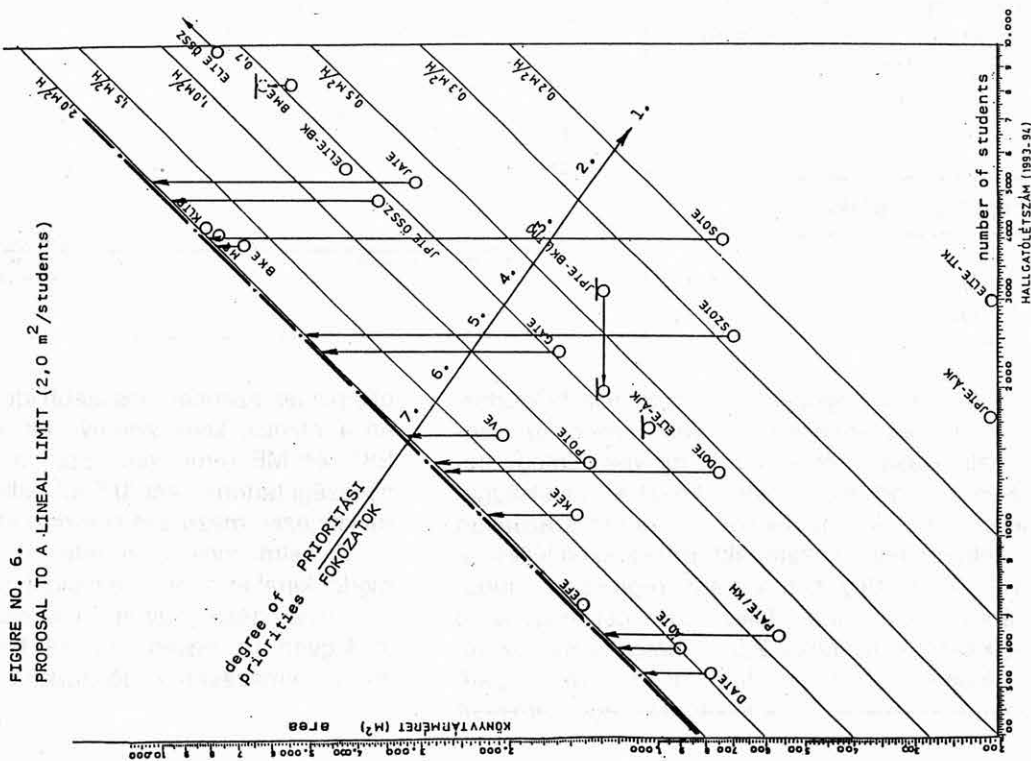
elképzelés azonban hosszabb időre befagyasztaná a jelenleg kedvezményezett helyzetet élvező BKE és ME reményeit. Ezért a függvény érvényességi tartományát "0,5 m²/hallgató tőrészhatárral kifejezett mezőként célszerű elképzelni.

A célmezőny ilyen értelmű meghatározása módot kínál arra, hogy a hallgatólétszám változása (növekedése vagy átcsoportosulása) követhető legyen az egyes konkrét beruházási célok megfogalmazásának időszakában.

5. ábra
Fejlesztés lineáris limítthez, 1,5 m²/hallg.

6. ábra
Fejlesztés lineáris limítthez, 2,0 m²/hallg.

tett megépítésére, megvalósítva egy korábban már elhatározott, de időközben halasztást szenvedett beruházási program szándékait. (Szegedi Egyetemi Könyvtár – SZEKK.)

Az észak-magyarországi régióközpont egyetlen egyeteme (ME) tekintetében ilyen gondok nem merülnek fel.

Debrecenben ambivalens érzelmek nyilvánulnak meg a szervezeti (és a beruházási) cél(ok) tekintetében.

A könyvtárfejlesztési beruházások lebonyolítása

A szakvéleményben körvonalazott fejlesztési (felzárkóztatási) célkitűzés fedezetigényét tíz évi időszakra elosztottan évi egy milliárd forint nagyságrendűre lehet becsülni (1994. évi áron, valamint a közelmúltban elbíralt tenderajánlatok tapasztalatainak ismeretében). Ilyen léptékű beruházási tevékenység felmerülése kívánatosá teszi a lebonyolítás központosítását egy "könyvtárfejlesztési iroda" útján, állandó szakmai felügyelet mellett (MKM Könyvtári osztály, Könyvtári és Informatikai Kamara és/vagy KMK). Csak így lehet megakadályozni azt, hogy kellő tapasztalattal és eréllyel nem rendelkező intézményi előadók a kivitelezők könnyű prédái legyenek, előnytelen ajánlatok elfogadásával, rossz hatásokkal használják fel a tőkét. Különösen az orvosgyógyászat gyakorlata int óvatosságra, amelyben a gyógyítás és képzés költségvetési határainak elmosódása miatt a rövid távon életmentőnek minősíthető beruházások emésztenek el a hosszabb távú célkitűzések teljesítésének feltételeit. (Hasonlással élve, olyan a helyzet, mintha a Miskolci Egyetem és az ózdi kohászati vállalat közösen, s az egyetem árán kellene menteni a családok életfeltételeit.)

Az építéstervezési feladatok decentralizálásának is elejét lehetne venni az említett iroda munkájával, amivel meg lehet akadályozni, hogy az építések a könyvtártechnológiai ellenőrzést kizárva, önkényes tervezési gyakorlattal herdálják el a fedezetet – mint megtörtént ez kirívó példaként az EFE esetében.

Depozitórium(ok)

(A hazai szakzsargonban elterjedt – az OSZK telefonkönyvében is nyomon követhető – "tárolókönyvtár" kifejezést, mint tautológiát e szakvéleményben tudatosan és következetesen mellőzzük.)

A könyvtárépítési célkitűzések megfogalmazására törekvő szakvéleményünk legbizarrabb fejezete annak igazolása, mit nem szabad építeni, milyen beruházáspótló módszerrel lehet azonban férőhelyhez jutni, egészen minimális ráfordítások árán. Igaz viszont, hogy csak minimális, de mégsem elhanyagolható mértékben.

Gondolatmenetünk alapja az a tétel, hogy unikális dokumentumok térigénye nem csökkenthető azok átírási költségével, esetleg még meg sem épült tárolóterekbe (de az akció élőmunka igénye minden esetben eleve többszörös fordítást feltételezve).

A tétel folyamata, hogy a már meglévő terek eredményesebb hasznosításához csupán a felesleges publicitások mérséklése árán lehet eljutni. A duplicitások kimutatása és feleslegességük megítélése azonban olyan élőmunka igény, amelynek értéke összevethető a felszabadítható tárolótérérték fedezetével.

Igen nagy a valószínűsége annak, hogy sokszázezer kötetes raktárak tételes összehasonlítása más gyűjtemények nyilvántartásaival felbecsülhetetlen munkaráfordítást követelne meg, amit semmivel sem csökkentene az a szervezési eljárás, ha ezt a műveletet egy országos, vagy regionális, vagy szakágazati depo feladatkörébe hárítanák át.

Más a helyzet a periodika gyűjtemények tekintetében. Ilyen vonatkozásban rendelkezésre állnak az OSZK elektronikus nyilvántartásai és statisztikai adatai. Ezekből kitűnik, hogy például tizenöt éves múlt távlatában a párhuzamosságok átlagosan 5,9-es mértéket mutattak. Az átlagszámok mögött természetesen szélsőségek rejtőznek. Nevezetesen, a népszerűségi listát vezető 80-100 példányos duplicitással szemben 16-20 unikális cím képezi az ellensúlyt.

Az utóbbiakra az alaptétel vonatkozik. A listavezetőket pedig tételesen kell megítélni. Ennek során nyilvánvalóvá válhat, hogy egészen különböző elhatározások születhetnek az egyes cí-

mekkel kapcsolatban. A legnépszerűbb *National Geographic* tekintetében elavulásról nem lehet beszélni. Vele szemben az *Electronics* alig néhány éves számai csaknem teljesen feleslegesnek minősíthetők. Régióként legfeljebb egy-egy példányt érdemes tárolni. A kiválasztott példányokat azonban egyáltalán nem szükséges emiatt az eredeti helyükről elmozdítani. A többspéldányok selejtezésének kockázata akkor zárható ki, ha az érintett intézmények sokoldalú szerződések keretében rögzítik együttműködésüket. E szerződések klauzulásának garanciákat kell tartalmazniuk a továbbiakban a közös tulajdonjog és a szolgáltatásbeli kötelezettségek vállalására. Az országos irányításnak pedig a beruházás

megtakarításából származó tőke szétoztásával kell premizálni a szerződések létrejöttét, a közcélú szolgáltatások vállalásának arányában.

Lehetséges lenne és kívánatos is, hogy a leginkább efemer jellegű, gyors elavulású folyóiratok korábbi évfolyamainak országosan 50-100 példányos duplicitását (hazaiak esetben több-százszoros párhuzamosságát) akár 90%-kal is csökkentjük, ha a megőrzendő 10% gondozására és szolgáltatására kölcsönösségi szerződéseket kötve szövetkeznenek az érintettek. Így megszabadulhatnának a selejtezés kockázatosságának terheitől. A szerződések előkészítéséhez az OSZK adatbázisa minden érintett részére közvetlenül hozzáférhető, már jelenleg is.

A cikkben használt rövidítések feloldása

ÁOTE	Állatorvostudományi Egyetem, Budapest
BEKK	Budapesti Egyetemközi Könyvtár
BKE	Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem
BME	Budapesti Műszaki Egyetem
DATE	Debreceni Agrártudományi Egyetem
DOTE	Debreceni Orvostudományi Egyetem
EFE	Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron
ELTE/ÁJK	Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest
ELTE/TTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
GATE	Gödöllői Agrártudományi Egyetem
JPTE/ÁJK	Janus Pannonius Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs
JPTE/BK	Janus Pannonius Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
KEÉ	Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, Budapest
KLTE	Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen
ME	Miskolci Egyetem
PATE/KH	Pannon Agrártudományi Egyetem, Keszthely
PE KK	Pécsi Egyetemközi Könyvtár
POTE	Pécsi Orvostudományi Egyetem
SOTE	Semmelweis Orvostudományi Egyetem, Budapest
SZEKK	Szegedi Egyetemközi Könyvtár
SZOTE	Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem, Szeged
VE	Veszprémi Egyetem

Budapesti egyetemi könyvtárak
Tervezte Hayde Tibor

